

ПРО ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ «ЕТИКИ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ» В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Коляденко С.М.,

*к. пед. н., доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та педагогічної
майстерності,*

Житомирський державний університет

Курс «Етика ділового спілкування» - це нова навчальна дисципліна, становленню й розвитку якої сприяють різні галузі науки та практики. Ця дисципліна народилася на межі етики й психології.

Завдання курсу «Етика ділового спілкування» передбачають допомоги студентам:

- здобути знання про філософські, етичні, психологічні, соціопсихолінгвістичні основи ділового спілкування, його норми й правила, шляхи їх застосування, особливості етикету в різних умовах трудової діяльності;
- навчитись аналізувати конкретні мовленнєві ситуації, розпізнаючи типи людей, рівень їхньої моральності та інші індивідуальні особливості, що проявляються під час ділового спілкування;
- оволодіти системою способів і засобів ділового спілкування, його стратегіями, навчитись їх обирати відповідно до психологічних особливостей співрозмовників, до норм і правил гуманістичної етики;
- навчитися гнучко застосовувати обрані способи й засоби у процесі спілкування із співвітчизниками та іноземними партнерами, під час індивідуальної бесіди й колективного обговорення проблем, у виступах перед різними аудиторіями, на переговорах, при вирішенні конфліктів;
- окреслити шляхи формування культури спілкування, становлення та самовдосконалення індивідуального стилю спілкування спеціалістів, відповідно до етичних та психологічних норм і прав.

На особливу увагу заслуговує підготовка методичного матеріалу для здійснення самостійної роботи студентів. Так, наприклад, пропонуємо на розгляд розробку семінарського заняття №1 «Спілкування як науково-практична проблема».

Тема 1. Спілкування як науково-практична проблема.

№	Теми	Кількість годин			
		У тому числі			
		Всього	Лекції	Практ.	Сам.
I модуль.					
1.	Етика ділового спілкування як навчальна дисципліна та її завдання		2		2
2.	Взаємодія та взаєморозуміння у контексті етики та культури ділового спілкування		4		2
3.	Добір способів ділового спілкування				8
4.	Спілкування як науково-практична проблема			2	4
5.	Моральні передумови ділового спілкування			2	4
6.	Моральна культура спілкування та службовий етикет			2	4
Підсумкова модульна контрольна робота					
I модуль		36	6	6	24
II модуль.					
7.	Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет		4		2
8.	Невербальні засоби спілкування та культура поведінки				8
9.	Індивідуальна бесіда як форма ділового спілкування		2		2
10.	Колективне обговорення ділових проблем		2		2
11.	Етика та етикет у діловому спілкуванні з іноземцями			2	2
12.	Етапи кар'єри ділової людини			2	2
13.	Як досягти успіху в переговорах			2	
14.	Імідж та етика поведінки			2	2
Підсумкова модульна контрольна робота					
II модуль		36	8	8	20
ВСЬОГО		72	14	14	44

*План
семінарського
заняття №1:*

1. Етика і культура спілкування в пам'ятках історії та літератури.

2. Початок реформування в Україні наукової думки про спілкування.

3. Дослідження етики й культури спілкування на сучасному етапі.

4. Напрями вивчення культури та етики спілкування в Україні.

Завдання для

самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення основних понять.

Основні терміни та поняття: етика, культура, спілкування, гуманістична етика, гуманістична психологія, моральна культура спілкування, психологічна культура спілкування

Опрацювати тему, відповівши на тестові завдання

1. Коли було створено Інститут етикету
  - а) у 1930 році;
  - б) у 1936 році;
  - в) 1956 році;

г) 1946 році.

2. Інтелігентність - це категорія моральна, рівень якої визначається...

- а) культурою;
- б) мораллю;
- в) совістю;
- г) освітою.

3. Виділяють такі види навіювання:

- а) під час навчання, під час гри , під час роботи;
- б) під час гри , під час роботи, під час читання;
- в) в активному стані, під гіпнозом, під час сну;
- г) під час гри , під час роботи, в активному стані.

4. Відомий учений Є. Шостром розрізняє чотири типи маніпуляторів...

5. Актуалізатор - це...

- а) людина, яка протиставляє себе іншим;
- б) людина, яка чесно визнає свої помилки;
- в) людина, яка прислуховується до інших;
- г) людина, у якій переважає свої думки.

6. Американський психолог В. Сатир виокремлює п'ять типів спілкування...

7. Людина у своїй поведінці реалізує три позиції:

- а) мати, батько, «Я»;
- б) дорослий, батько, «Я»;
- в) дорослий, дитина, батько;
- г) мати, батько, дитина.

8. Назвіть основні стилі спілкування....

9. Місіонерський стиль спілкування -це...

- а) обережний вплив на іншого;
- б) нав'язливий вплив на іншого;
- в) вплив на себе;
- г) вплив на іншого з метою нав'язування своєї думки.

10. Стилi педагогiчного спілкування включають.....

Оцініть правильність тверджень (так, ні)

1. Культура спілкування формується багатьма поколіннями людей.

2. Суспільство має прагнути не тільки зберегти, а й примножити спадщину своїх попередників, що не розповсюджується на кожного його члена.
3. Культура спілкування останніми роками не осмислюється сучасною наукою.
4. Культура спілкування не має меж і кордонів.
5. У культурі спілкування можна не враховувати рекомендації гуманістичної етики і психології.
6. Характер спілкування не впливає на стан економічного та політичного розвитку країн.
7. Духовність громадян та їх національна самосвідомість визначається характером етики та культури спілкування у суспільстві.

Питання для обговорення та задачі

1. Що Ви знаєте з історії нашого минулого про спілкування, його етику та культуру?
2. Києво-Могилянська академія та братські школи були навчальними закладами, які давали не лише знання, а й формували у вихованців моральну та психологічну культуру спілкування. Чи робиться це в сучасних навчальних закладах?
3. Яку літературу з етики, етикету та культури спілкування Ви знаєте? Що з цієї скарбниці, з ідей учених, на Ваш погляд, необхідно, насамперед, упроваджувати в нашому суспільстві?
4. Що таке "гуманістична етика" та "гуманістична психологія"? Наскільки їхні ідеї близькі нашому суспільству й кожному з нас?

Підготуйте доповідь або реферат.

Теми рефератів:

1. Києво-Могилянська академія як осередок духовності українського народу.
2. Вивчення культури та етики спілкування в Україні.
3. Етика й культура спілкування на сучасному етапі.
4. Ретроспективний аналіз пам'яток історії та літератури з питань етики й культури спілкування

Рекомендована література до семінарського заняття:

1. Діловий етикет: етика ділового спілкування. - К.: Альтер-прес. - 368

2. Етичні бесіди з учнями (з книги П'єра Лефевра „Вчитися з життя”) // Все для вчителя. - 1997. - №3. - С. 6.
3. Кириченко І. Толерантність - норма життя , або як українці ставляться до не українців // Пік. - 2001. - №1 (84). - С.16-21.
4. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. - К.: Академвидав, 2003. - 568с.
5. Пащенко М. Методи діагностики і розвитку комунікативних умінь і навичок // Практична психологія та соціальна робота. - 2001. - №8(35). - С. 25-27.
6. Сморгж Л.О. Естетика. Навч. посіб. К.: Кондор. - 334 с.
7. Сто порад тим, хто хоче навчитися спілкуватися. Уміння переконувати // Освіта України. - 2002. - №48. - 18 червня. - С. 8.
8. Сто порад тим, хто хоче навчитися спілкуватися. Чого прагнуть люди? // Освіта України. - 2002. - №44. - 4 червня. - С.8.
9. Федорова Ю. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування // Рідна школа. - 2002. - №1.
10. Українське ділове мовлення і спілкування: Навчальний посібник - К.: МАУП, 2003.
11. Етика ділового спілкування. Курс лекцій. - 208 с.
12. Як підвищити свій комунікативний потенціал? (Попередження соціальної ізоляції) // Все для вчителя. - 2001. - №28. - С.12-14.